

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Διάλεξη #07:

Χρησιμότητα, συμπεριφορά καταναλωτή, εισοδηματικός περιορισμός

Διδακτική Ομάδα

Δημήτρης Καλλιώρας, Καθηγητής ΤΜΧΠΠΑ ΠΘ (dkallior@uth.gr)

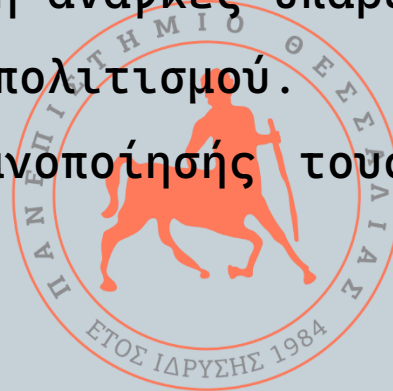
Ιωάννης Λεπίδας, Υπ. Διδάκτωρ ΤΜΧΠΠΑ ΠΘ (ilepidas@uth.gr)

Έννοια και Διακρίσεις των Αναγκών

-3-

- Ανάγκη είναι το (δυσάρεστο) αίσθημα της έλλειψης το οποίο εκφράζεται με την προσπάθεια ικανοποίησής της.
- Βάσει του επιτακτικού της ικανοποίησής τους, οι ανάγκες διακρίνονται σε:
 - Φυσικές ή βιολογικές ή ανάγκες ύπαρξης.
 - Κοινωνικές ή ανάγκες πολιτισμού.
- Βάσει του τρόπου ικανοποίησής τους, οι ανάγκες διακρίνονται σε:
 - Ατομικές.
 - Συλλογικές.

Ιδιότητες των Αναγκών

-4-

- Οι ανάγκες παρουσιάζουν τις ιδιότητες:
 - της εξέλιξης.
 - του πολλαπλασιασμού.
 - του κορεσμού.
- Η εξέλιξη και ο πολλαπλασιασμός των αναγκών οφείλονται σε παράγοντες όπως η μόδα, η μίμηση, η διαφήμιση και η πρόοδος της τεχνολογίας.
- Ο κορεσμός των αναγκών είναι η πλήρης ικανοποίησή τους. Ανάλογα με το χρόνο επανεμφάνισης της ανάγκης ο κορεσμός είναι είτε προσωρινός είτε οριστικός. Σε κορεσμό υπόκεινται μόνο οι ατομικές ανάγκες. Οι συλλογικές ανάγκες δεν κορέννυνται.

Έννοια και Διακρίσεις των (Οικονομικών) Αγαθών

-5-

- Αγαθά είναι τα μέσα που ικανοποιούν (άμεσα ή έμμεσα) την πλειονότητα των αναγκών.
- Τα αγαθά τα οποία βρίσκονται εν αφθονία και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ελεύθερα ονομάζονται ελεύθερα αγαθά.
- Τα αγαθά τα οποία προκύπτουν ως αποτέλεσμα της παραγωγικής διαδικασίας ονομάζονται οικονομικά αγαθά. Τα οικονομικά αγαθά υπόκεινται στον περιορισμό της στενότητας και, ως εκ τούτου, η απόκτησή τους συνεπάγεται την καταβολή θυσίας (τιμή).
- Τα οικονομικά αγαθά διακρίνονται σε:
 - υλικά αγαθά και υπηρεσίες.
 - διαρκή και καταναλωτά.
 - κεφαλαιουχικά και καταναλωτικά.

Έννοια και Διακρίσεις των Καταναλωτικών Αγαθών

-6-

- Τα καταναλωτικά αγαθά διακρίνονται (περαιτέρω), ανάλογα με το είδος της ανάγκης που ικανοποιούν, σε:
 - αγαθά πρώτης ανάγκης.
 - αγαθά πολυτελείας.

Έννοια της Χρησιμότητας

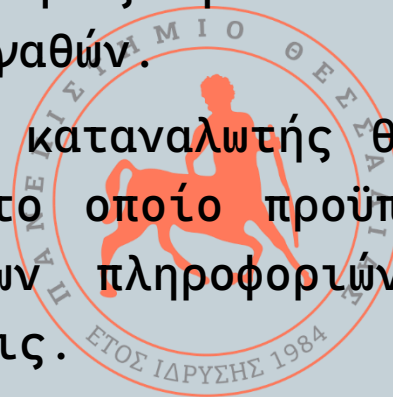
-7-

- Η κατανάλωση ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας προσφέρει στον καταναλωτή χρησιμότητα (ικανοποίηση).
 - Συνολική χρησιμότητα καλείται η συνολική ικανοποίηση που αισθάνεται ο καταναλωτής από τη χρησιμοποίηση ενός συνόλου μονάδων του αγαθού, σε ορισμένο χρόνο.
 - Οριακή χρησιμότητα καλείται η πρόσθετη ικανοποίηση που αισθάνεται ο καταναλωτής από τη χρησιμοποίηση μιας επιπλέον μονάδας του αγαθού.
- $MU = \Delta TU / \Delta Q$, MU = οριακή χρησιμότητα, ΔTU = μεταβολή συνολικής χρησιμότητας, ΔQ = μεταβολή ποσότητας αγαθού

Διακρίσεις της Χρησιμότητας

-8-

- Σύμφωνα με τη θεωρία της απόλυτης χρησιμότητας η χρησιμότητα μπορεί να μετρηθεί. Η μέτρηση γίνεται σε πλασματικές μονάδες οι οποίες ονομάζονται χρησιμομονάδες.
- Σύμφωνα με τη θεωρία της τακτικής χρησιμότητας δεν απαιτείται η μέτρηση της χρησιμότητας εφόσον δεν δυσχεραίνεται η σύγκριση και η ιεράρχηση των αγαθών.
- Σε κάθε περίπτωση, ο καταναλωτής θα πρέπει να συμπεριφέρεται ορθολογικά, γεγονός το οποίο προϋποθέτει την ακριβή και την πλήρη γνώση όλων των πληροφοριών που σχετίζονται με τις καταναλωτικές αποφάσεις.

Διακρίσεις της Χρησιμότητας

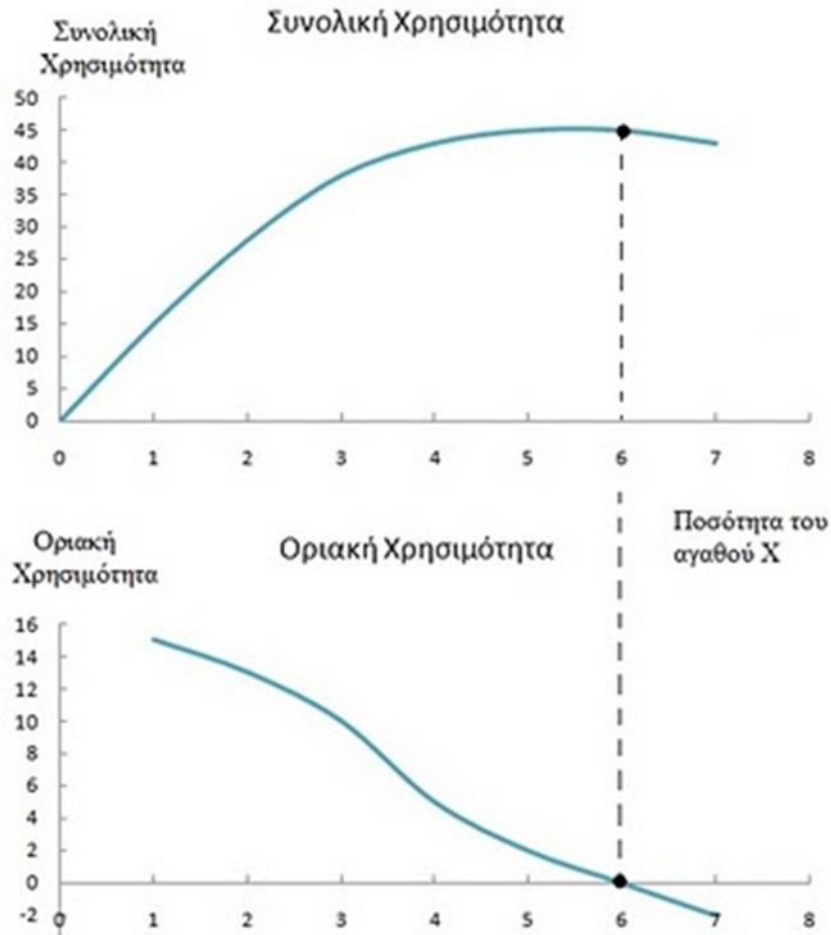
-9-

- Νόμος της φθίνουσας οριακής χρησιμότητας :
- Η συνολική χρησιμότητα που αποκομίζει ο καταναλωτής από την κατανάλωση ενός αγαθού αυξάνεται καθώς αυξάνεται η ποσότητα του αγαθού που καταναλώνεται. Η τάση αυτή διαρκεί μέχρι την εμφάνιση του αισθήματος του κορεσμού της ανάγκης. Κατόπιν, η συνολική χρησιμότητα ακολουθεί πτωτική πορεία. Η οριακή χρησιμότητα που αποκομίζει ο καταναλωτής από την κατανάλωση μιας επιπρόσθετης μονάδας ενός αγαθού μειώνεται καθώς αυξάνεται η ποσότητα του αγαθού που καταναλώνεται. Όταν εμφανιστεί το αίσθημα του κορεσμού της ανάγκης η οριακή χρησιμότητα μηδενίζεται. Κατόπιν, η οριακή χρησιμότητα γίνεται αρνητική (δυσaréσκεια).

Καμπύλες Χρησιμότητας

-10-

Καμπύλες Συνολικής και Οριακής Χρησιμότητας

Εύρεση του Σημείου Κορεσμού

-11-

Συνολική και οριακή χρησιμότητα από την κατανάλωση του προϊόντος X

Μονάδες του X που καταναλώνονται κατά χρονική περίοδο	Συνολική Χρησιμότητα	Οριακή Χρησιμότητα
0	0	0
1	15	15
2	28	13
3	38	10
4	43	5
5	45	2
6	45	0
7	43	-2

Επιλογή Αγαθών βάσει της Χρησιμότητας και της Τιμής

-12-

- Αν το χοιρινό κρέας προσφέρει διπλάσια ικανοποίηση απ' όση το κοτόπουλο αλλά η τιμή του είναι πενταπλάσια, ποιο από τα δύο αγαθά θα επέλεγε να καταναλώσει ένας ορθολογικός καταναλωτής;
- Η επιλογή αγαθών είναι αποτέλεσμα της σύγκρισης των λόγων της οριακής χρησιμότητας προς την τιμή.

Το Παράδοξο της Φειδούς

-13-

- Γιατί το νερό είναι (τόσο) φθηνό ενώ με τα διαμάντια συμβαίνει το αντίστροφο;

Επιλογή Αγαθών βάσει του Εισοδηματικού Περιορισμού

-14-

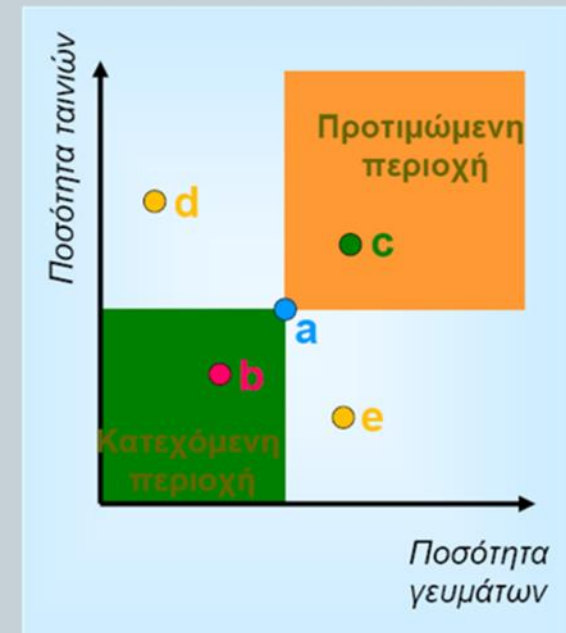
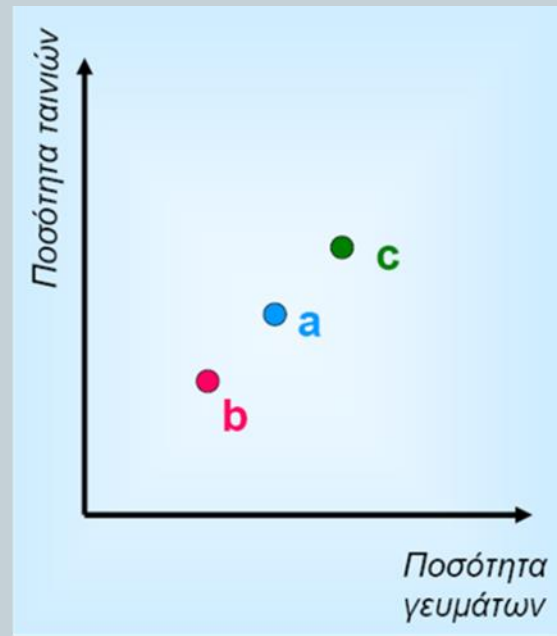
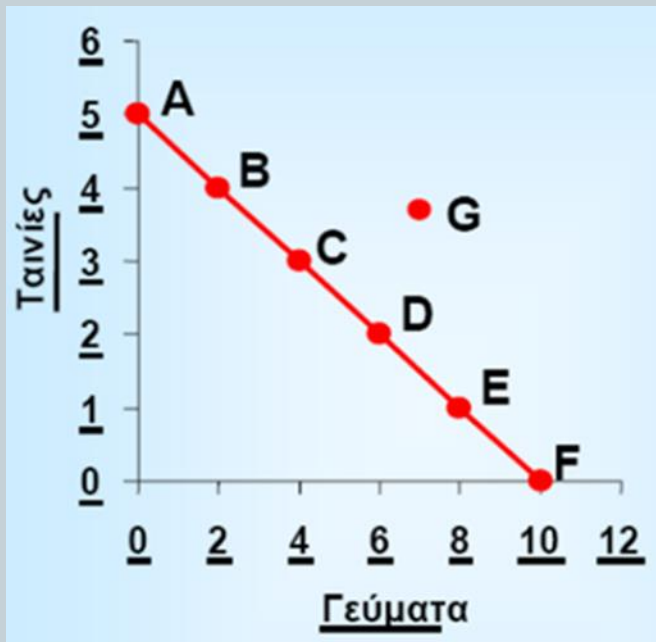
- Το εισόδημα και οι τιμές καθορίζουν τους συνδυασμούς των αγαθών που είναι σε θέση να αγοράσει ο καταναλωτής.
- Η γραμμή εισοδηματικού περιορισμού διαχωρίζει τους εφικτούς από τους μη εφικτούς συνδυασμούς.

Εισόδημα, Τιμή, Προτιμήσεις

-15-

- Έστω ότι το διαθέσιμο εισόδημα είναι 50 ευρώ.
- Έστω ότι η τιμή του γεύματος είναι 5 ευρώ και της ταινίας είναι 10 ευρώ.
- Έστω ότι ο καταναλωτής προτιμά το περισσότερο από το λιγότερο.

Καταστάσεις Αδιαφορίας

-16-

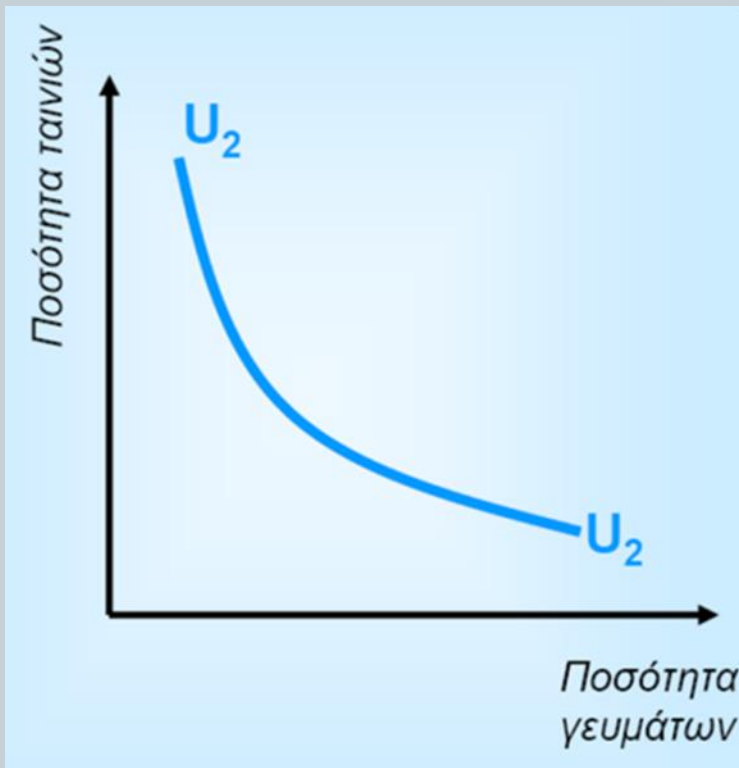
- Έστω ένας καταναλωτής ο οποίος καταναλώνει μόνο γεύματα και (βλέπει) ταινίες.
- Είναι πολύ πιθανό ο καταναλωτής να δηλώσει αδιαφορία μεταξύ κάποιων από τους πιθανούς συνδυασμούς (π.χ. μπορεί να αδιαφορεί για το αν θα καταναλώσει 2 γεύματα και 3 ταινίες ή 3 γεύματα και 2 ταινίες).
- Η αδιαφορία του καταναλωτή για την επιλογή μεταξύ κάποιων συνδυασμών οφείλεται στο ότι αντλεί την ίδια χρησιμότητα από τον καθένα από αυτούς.

Καμπύλη Αδιαφορίας

-17-

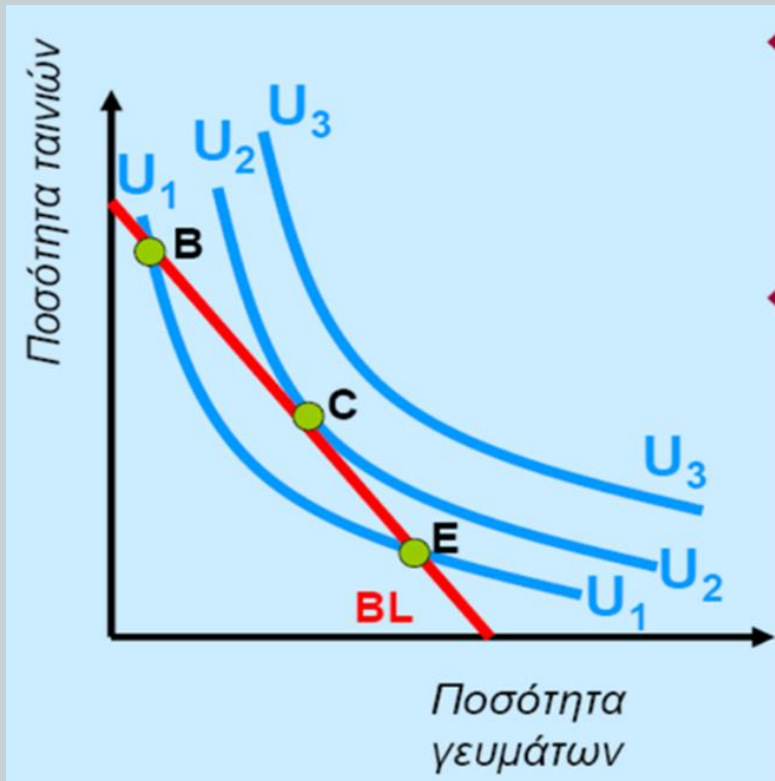
- Καμπύλη αδιαφορίας αποκαλείται ο γεωμετρικός τόπος των σημείων που απεικονίζουν συνδυασμούς αγαθών μεταξύ των οποίων ο καταναλωτής είναι αδιάφορος ως προς το ποιόν από αυτούς θα επιλέξει.

Καμπύλη Αδιαφορίας, Εισοδηματικός Περιορισμός και Μεγιστοποίηση της Χρησιμότητας

-18-

- Το σημείο στο οποίο η χρησιμότητα είναι εφικτό να μεγιστοποιηθεί βρίσκεται αν συνδυάσουμε τις καμπύλες αδιαφορίας με τη γραμμή του εισοδηματικού περιορισμού.

Η παρουσίαση συμπληρώνει και δεν υποκαθιστά τα χορηγούμενα συγγράμματα.

